

Z ŻYCIA MIASTA

4 Kronika miesiąca

6 Co nam budują

BIELANY

8 Połączenie tradycji i nowoczesności – o kontrastach w obrębie dzielnicy Bielany pisze Ewa Kielak Ciemniowska

11 Zdobycz Robotnicza – podróż w czasie – Jarosław Zieliński przypomina historię bielańskiej kolonii mieszkaniowej

1 stycznia 1927 r. niewielki tłumek pośrodku pustki celebryje uroczystość wmurowania kamienia węgielnego. Łopaty co rusz zgrzytają na otoczakach, ale trafiają też – przy wiązkach przekleństw kopaczy – na okrągłe kule armatnie albo odłamki pocisków nowszej konstrukcji. Niektóre tkwią w gruncie niemal od półtora stulecia, czyli od czasu założenia poligonu przez pruskich okupantów.

18 Kulturalnie na Bielanach

19 Nawet ptaki ukochały sobie to miejsce – z księdzem Wojciechem Drozdowiczem, proboszczem parafii Niepokalanego Poczęcia NMP, rozmawia Artur Mościcki

23 Zaginiona kolumna królewska – Michał Wardzyński śledzi losy tajemniczego obiektu z terenu kamedulskiego eremu

Nieoficjalnie kolumna była [...] prywatnym wotum króla [Michała I Korybuta Wiśniowieckiego] za uratowanie od trucizny, którą mieli mu rzekomo podać przeciwnicy polityczni z obozu profrancuskiego podczas bankietu poelekcyjnego.

26 Między unikatem a prefabrykatem – Grzegorz Mika o próbach pogodzenia przez architektów normatywów oraz potrzeb mieszkańców w zakresie identyfikacji z miejscem zamieszkania na Bielanach i Młocinach

Jak wiele innych osiedli, tak i Wrzeciono padło ofiarą pośpiechu i planowania centralnego. Ponieważ nacisk kładziono na terminowe przekazywanie jak największej liczby mieszkań, wykończenie bloków oraz zaplecze usługowe i handlowe przesuвано w planach realizacyjnych na kolejne lata.

ULICA NOWY ŚWIAT

30 Spacer ze wspomnieniami, cz. 2 – 90-letni Tadeusz Zieliński kontynuuje swoją wędrówkę wzdłuż Traktu Królewskiego – tym razem oprowadza nas po Nowym Świecie

Za Hannę i jej córkę Joannę, urodzoną z ojca Aryjczyka, za Irenę i jej syna Piotra, urodzonego z ojca Żyda i matki Aryjki, za Henrykę, urodzoną z matki Żydówki i ojca Żyda, która kochała moją mowę jak swoją i pisała w niej wiersze czystej piękności, za innych znajomych mi i bliskich, za tysiące, dziesiątki tysięcy, setki tysięcy, nieznanych i obcych. Wspominając ich, modłę się o to, Boże chrześcijański, abys pozwolił niczego nie zapomnieć i niczego nie przebaczyć z godzin ich upodlenia, strachu i męki. [...] Taka jest w te dni modlitwa na gruzach getta Warszawy.

36 Wśród pałaców i ogrodów – Jerzy S. Majewski o mieszkańcach pałaców i kamienic przy Nowym Świecie

Klasycystyczna kamienica pod numerem 41 należała z kolei do Jakuba Fryderyka Hoffmanna, profesora historii naturalnej Uniwersytetu Warszawskiego, botanika i mineraloga.

Hoffmann zakładał ogród botaniczny (tzw. stary) przy Pałacu Kazimierzowskim. Prowadził w ogrodzie praktyczne lekcje botaniki, których słuchał Fryderyk [Chopin].

44 Nowy Świat od podszewki – Jarosław Zieliński zagląda do wnętrza sklepów, kawiarni i hoteli przy Nowym Świecie

KULTURA

48 Z miłości do zwierząt, z miłości do ludzi – Krzysztof Traczyński o początkach warszawskiego zoo oraz ratowaniu życia ludzkiego przez małżeństwo Żabińskich

Antonina i Jan Żabińscy uratowali ok. 300 Żydów. W 1965 r. nadano im tytuł Sprawiedliwych wśród Narodów Świata, a w 1968 r. w Ogrodzie Sprawiedliwych Instytutu Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu Yad Vashem w Jerozolimie zasadzono drzewa ku ich pamięci.

51 Magdalena Gross (1891-1948) – Emilia Gross o słynnej – a dziś nieco zapomnianej – rzeźbiarce okresu międzywojennego, uratowanej przez małżeństwo Żabińskich w willi na terenie zoo

54 Notatnik Warszawski

58 Moja żydowska Warszawa – dwugłos Jarosława Górskiego i Pawła Dunina-Wąsowicza o nowo wydanej antologii tekstów o życiu Żydów w przedwojennej Warszawie

Bywało też, że to cadykowie, zwykle niechętnie ruszający się ze swoich miasteczek, zjeżdżali do Warszawy. Na włosku wisały wtedy wojny o to, kto będzie gościć świętego męża. Udział w tej „konkurencji” mieli wyłącznie najbogatsi i najbardziej szanowani chasydzi. Kto był blisko cadyka, mógł poprosić o radę lub błogosławieństwo albo choćby dotknąć jego ubrania.

58 Stolica czyta

60 Nagroda Literacka m.st. Warszawy – laudacja Rafała Skąpskiego wygłoszona podczas gali wręczenia Nagrody Literackiej m.st. Warszawy

Jak sprawić, by biografia takiej osoby stała się pasjonującą literacką opowieścią, by nie otarła się o banał, hagiografię, jednocześnie nie zabiegała tanimi sensacjami o poczytność i unikała nadużywanej ostatnio metody odzierania bohatera z intymności czy balansowania na granicy fałszu i prawdy? To wszystko udało się Grzegorzowi Piątkowi [...], autorowi biografii Stefana Starzyńskiego Sanator.

62 Najdziwaczniejszy twór babi – Jarosław Górski o fenomenie warszawskich przekupek

65 Muzeum oddane Warszawie

66 Secesja w Dolinie Szwajcarskiej – Jerzy S. Majewski w cyklu *Historia mniej znana* o wiedeńskiej aranżacji wyjątkowego urokliwego niegdyś zakątka Warszawy

68 Refleksje nadwiślańskie Jacka Fedorowicza

69 Z notatnika miastoluba Marii Terleckiej

70 Kici, kici, koci, czyli przygoda z kociakiem – mowa z Grochowa Przemysława Śmiecha

72 No to jadziem na Bielany – zwierzę w mieście Arkadiusza Szarańca

73 W maju „Stolica” pisała

74 Warszawa na starej fotografii Jarosława Zielińskiego

Dofinansowano
ze środków **Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego**

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**